

Sygnaty Środowiska 2002

Bilans na progu nowego tysiąclecia

Streszczenie

Europejska Agencja Środowiska

Obecna sytuacja

Nadal brak jednoznacznego rozwiązania kwestii dotyczących obecnego stanu środowiska naturalnego, poruszanych w wydaniu Sygnały Środowiska 2002. Wskazuje to na brak istotnych zmian w stosunku sytuacji opisywanej w pierwszym wydaniu z 2000r. Pomimo tego powoli tworzone są warunki umożliwiające wprowadzenie stosownych zmian.

Zagadnienie ochrony środowiska <small>(zgodnie z obszarami priorytetowymi Szóstego Programu Działań na Rzecz Środowiska Unii Europejskiej)</small>	Wskaźnik	Ocena
Zmiany klimatyczne		
Emisja gazów cieplarnianych	Trendy emisji i różnica w stosunku do celu określonego w Protokole z Kioto na 2008–2012	☺
Przyroda i bioróżnorodność — ochrona unikalnych zasobów		
Zasoby leśne	Roczny wyręb	☺
Zasoby gruntów	Wykorzystanie gruntów i fragmentacja dużych siedlisk	☹
Emisja substancji zakwaszających	Trendy emisji i różnica w stosunku do celu UE wyznaczonego do 2010r.	☺
Środowisko i zdrowie		
Emisja prekursorów ozonu	Trendy emisji i różnica w stosunku do celu określonego przez UE do 2010r.	☹
Jakość powietrza w miastach	Jakość powietrza w miastach: ozon, cząstki stałe, dwutlenek siarki i dwutlenek azotu	☹

Zagadnienie ochrony środowiska <small>(zgodnie z obszarami priorytetowymi Szóstego Programu Działań na Rzecz Środowiska Unii Europejskiej)</small>	Wskaźnik	Ocena
Środowisko i zdrowie		
Zanieczyszczenie wód słodkich	Stężenie związków fosforu i azotu w rzekach	☹
Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i gospodarka odpadami		
Zużycie materiałów	Całkowite zapotrzebowanie na materiały (w odniesieniu do PKB)	☹
Zasoby ryb	Zasoby tarlaków dorsza w Morzu Północnym	☹
Wytwarzanie odpadów komunalnych	Zmiany ilości gromadzonych odpadów komunalnych	☹
Zużycie wody	Wskaźnik zużycia wody	☹
Grunty zajęte pod zabudowę	Zmiany w powierzchni obszarów zabudowanych, populacji i gęstości sieci dróg	☹

W licznych przypadkach zmniejszenie obciążenia środowiska jest wynikiem znacznego ograniczenia emisji w zaledwie kilku krajach lub poszczególnych sektorach. Jest to wyraźnie widoczne w przypadku kwestii takiej jak zmiany klimatu. Restrukturyzacja sektora energetycznego oraz zmiany paliw wykorzystywanych przy produkcji energii elektrycznej doprowadziły do znacznych pojedynczych redukcji emisji dwutlenku węgla w Niemczech i Wielkiej Brytanii. Niestety w dziewięciu państwach członkowskich UE emisja wzrosła, a tym samym cele określone w Kioto stają się dla tych państw coraz bardziej odległe.

Podobna sytuacja zauważalna jest w przypadku wytwarzania odpadów i zanieczyszczenia wody; podczas gdy kilka krajów poczyniło znaczne postępy w kierunku zmniejszenia ilości składowanych odpadów, zachowania konsumentów i przedsiębiorstw prowadzą do wzrostu ilości odpadów komunalnych, włączając odpady opakowaniowe. Podczas gdy przemysł i sektor publiczny poczyniły znaczne postępy w oczyszczaniu ścieków, sektor rolnictwa pozostaje z tytułu jeżeli chodzi o ograniczanie zanieczyszczeń związkami azotu, których stężenie w wodach powierzchniowych w zasadzie nie uległo zmianie.

Chociaż szereg obciążeń środowiska ulega zmniejszeniu, opóźnienia oraz istniejące wysokie stężenia, będące wynikiem emisji dokonywanych w przeszłości, a także emisje z innych źródeł oznaczają, że ich wpływ na środowisko nadal budzi poważne obawy. W szczególności, pomimo ograniczenia emisji do powietrza, znaczna część populacji aglomeracji miejskich w Europie narażona jest na wysokie stężenia ozonu występującego na poziomie gruntu, dwutlenku azotu, oraz drobnych cząstek stałych. Ponadto znaczne obszary siedlisk i gruntów rolnych nadal narażone są na zakwaszanie, eutrofizację oraz ozon, którego stężenie przekracza dopuszczalny poziom. Również poziom eutrofizacji wód przybrzeżnych nadal nie wykazuje oznak

poprawy. Niestety presja związana z wykorzystaniem zasobów naturalnych wzrosła, co widać wyraźnie w sektorze rybołówstwa. Podczas gdy flota UE zmniejszyła się pod względem tonażu i liczności, dalsze nadmierne odławianie stawia europejski sektor rybołówstwa przed znacznym ryzykiem upadku.

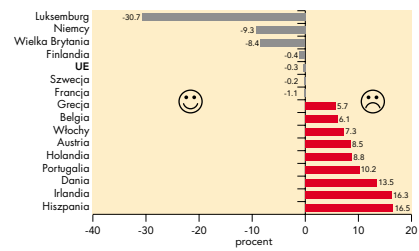
Zasoby gruntów również pozostają pod znaczną presją, wynikającą z rozprzestrzeniania się aglomeracji miejskich oraz rozbudowy infrastruktury transportowej. Taki rozwój powoduje szczerne wydzielanie coraz większych obszarów ziemi, rozdrobnienie siedlisk i utratę lub naruszenie obszarów naturalnych.

Podczas gdy powierzchnia obszarów zalesionych zwiększa się, a roczny wyręb utrzymuje na odpowiednim poziomie, stan lasów — jak wskazuje utrata liści przez różne gatunki drzew — jest niepokojący, ponieważ około jedna czwarta drzew poddanych kontroli okazuje się uszkodzona.

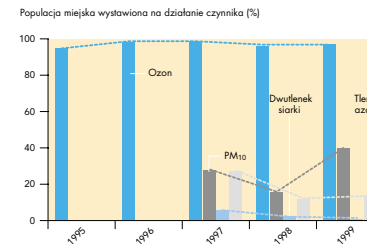
Podsumowując, można stwierdzić, że możliwość oceny stanu bioróżnorodności w Europie jest ograniczona ze względu na brak informacji. Ponadto ze względu na presję wywieraną na zasoby naturalne, nie występują jeszcze warunki umożliwiające odwrócenie procesu zanikania różnorodności biologicznej do roku 2010.

Wskaźniki kluczowe

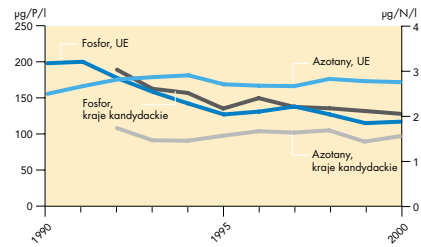
Emisja gazów cieplarnianych

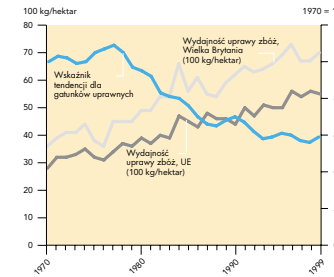
Jakość powietrza w miastach

Związki fosforu i azotu w rzekach

Zwierzęta hodowlane oraz plony zbóż

Cele polityki środowiskowej

Postępy w dziedzinie efektywności ekologicznej

Efektywność ekologiczna (ang. eco-efficiency) określa relację między działalnością gospodarczą oraz wiążącymi się z nią negatywnymi skutkami dla środowiska. Głównym celem zrównoważonego rozwoju jest przeciwdziałanie i przerwanie tej relacji.

Efektywność ekologiczna stale poprawia się i w różnym stopniu widoczna jest w sektorach takich jak transport, energetyka i rolnictwo. Poczynione postępy są jednak powolne i często niwelowane rozwojem poszczególnych sektorów. W sektorze gospodarstw domowych poczyniono niewielkie postępy w ograniczaniu wpływu na środowisko, podczas gdy w sektorze rybołówstwa w Europie coraz więcej gatunków ryb odławianych na skalę przemysłową ulega przetrzebieniu pomimo spadku wielkości i tonażu floty rybackiej UE.

Fakty i liczby

Wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych, takich jak katalizatory nowej generacji oraz czystsze paliwa, ograniczyło zanieczyszczenia środowiska powodowane przez pojazdy.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza z sektora energetyki uległa zmniejszeniu, pomimo iż w latach 1990 do 1999 wydajność ekonomiczna i fizyczna w sektorze wzrosła.

Efektywność ekologiczna rolnictwa powoli poprawia się. Ilość zużywanych nawozów i pestycydów nadal stanowi problem, podobnie jak i emisje substancji zakwaszających (rolnictwo jest źródłem 31 % emisji tych substancji w UE), a w szczególności amoniaku (94 %).

W latach 1990–1999 w gospodarstwach domowych odnotowano wzrost zużycia energii (+10 %), ilości wytwarzanych odpadów (+14 %) oraz liczby posiadanych samochodów (+17 %), co zbiegło się ze wzrostem liczby gospodarstw domowych (+9 %) oraz wydatków gospodarstw domowych (+19 %).

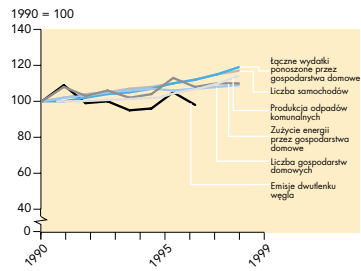

W latach 90tych zużycie wody w gospodarstwach domowych nieznacznie spadło.

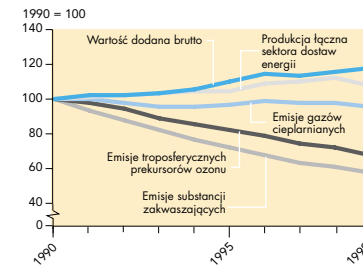
Wskaźniki kluczowe

Wskaźniki efektywności ekologicznej

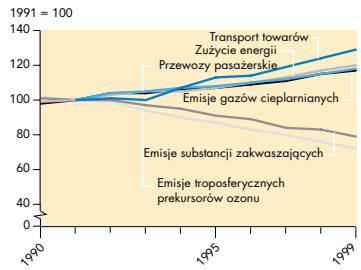
Gospodarstwa domowe

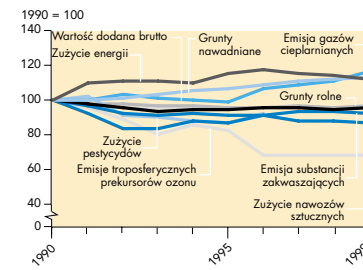
Zaopatrzenie w energię

Transport

Rolnictwo

Cele polityki środowiskowej

Relacja między wzrostem gospodarczym a konsumpcją energii nie zmniejsza się wystarczająco szybko, aby ograniczyć wzrost zużycia energii, co może prowadzić do wzrostu presji na środowisko związanej z wytwarzaniem energii.

Sektor transportu należy do głównych źródeł owej presji, szczególnie ze względu na znaczne zużycie energii. Choć efektywność wykorzystania energii w sektorze transportu pasażerskiego uległa niewielkiej poprawie, pomimo postępów technologicznych, podobnych zmian nie odnotowano w sektorze transportu towarowego.

Fakty i liczby

Emisja dwutlenku węgla z sektora gospodarstw domowych w 1997r. była zbliżona do poziomu z 1990r., a wzrost liczby gospodarstw domowych zrównoważony został przez wprowadzenie nowoczesnych sposobów oszczędzania energii oraz przejście z węgla i ropy na gaz ziemny.

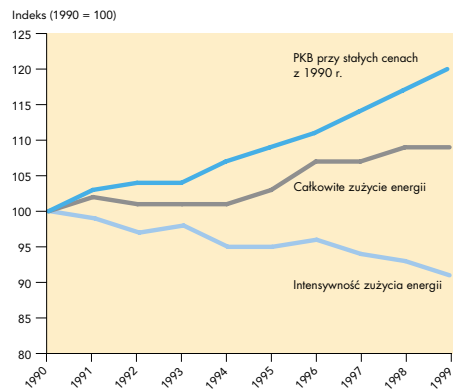
Z wyjątkiem przemysłu, żaden sektor gospodarki w UE nie dokonał skutecznego rozdziału między rozwojem społeczno-gospodarczym a zużyciem energii, w stopniu wystarczającym do powstrzymania wzrostu zużycia energii.

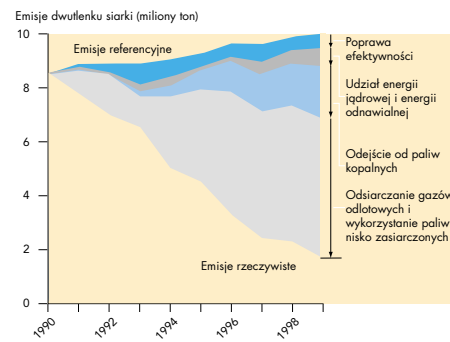
W ostatnim dziesięcioleciu transport pasażerski rozwijał się w tym samym tempie co gospodarka, przy jednoczesnym szybszym rozwoju transportu towarowego.

Wskaźniki kluczowe

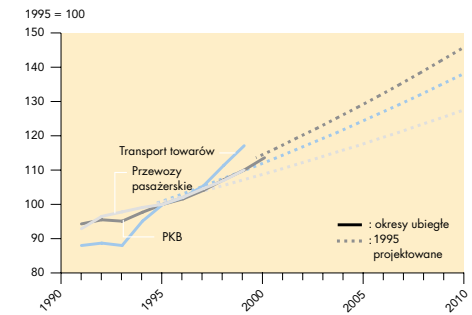
Zużycie energii

Emisja dwutlenku siarki przy wytwarzaniu energii elektrycznej

Transport pasażerski i towarowy

Cele polityki środowiskowej

Rozbieżność między postępowaniem technologicznym a rzeczywistymi oszczędnościami z tytułu efektywnego wykorzystania energii, wynika ze zmian w warunkach transportu (np. cięższe pojazdy o większej mocy, niski wskaźnik obciążenia ładunkiem i czynniki związane z przewożonymi towarami) oraz dalszego wzrostu transportu drogowego i powietrznego kosztem transportu kolejowego czy innych mniej szkodliwych gałęzi transportu. Ilość przewożonych towarów gwałtownie wzrosła i ściśle uzależniona jest od wzrostu gospodarczego. W konsekwencji emisja dwutlenku węgla w sektorze transportu nadal gwałtownie rośnie.

Należy jednak zauważyć, że regulacje w dziedzinie ochrony środowiska, mające na celu ograniczenie zanieczyszczenia powietrza przez transport, poprzez podniesienie jakości paliwa oraz zaostrzenie norm emisji, okazały się dość skuteczne. Ograniczenie emisji substancji zakwaszających oraz prekursorów ozonu oznacza niezależnienie ilości tego rodzaju zanieczyszczeń od rozwoju transportu.

Fakty i liczby

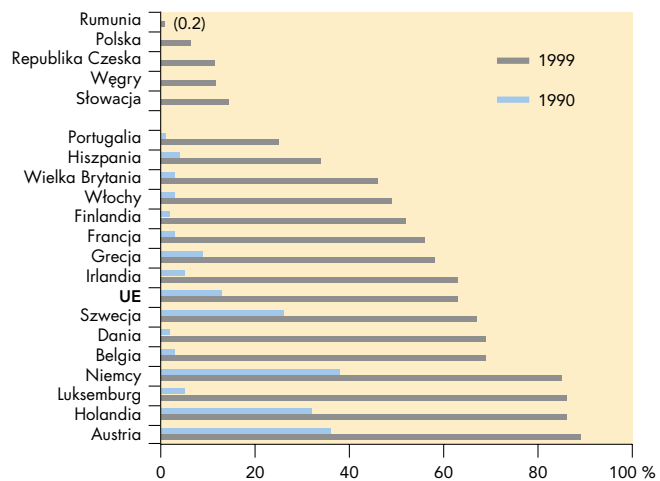
Emisja dwutlenku węgla z sektora transportu nadal wzrasta na skutek szybkiego rozwoju sektora i dominacji transportu drogowego i lotniczego. W transporcie pasażerskim samochód nadal pozostaje dominującym środkiem (75 % ogólnej liczby pasażero-kilometrów), jednak transport lotniczy jest obecnie najszybciej rozwijającą się gałęzią transportu. W przypadku udziału gałęzi transportu bardziej przyjaznych środowisku (tzn. autobusy i autokary, kolej, tramwaj i metro) odnotowano niewielki spadek.

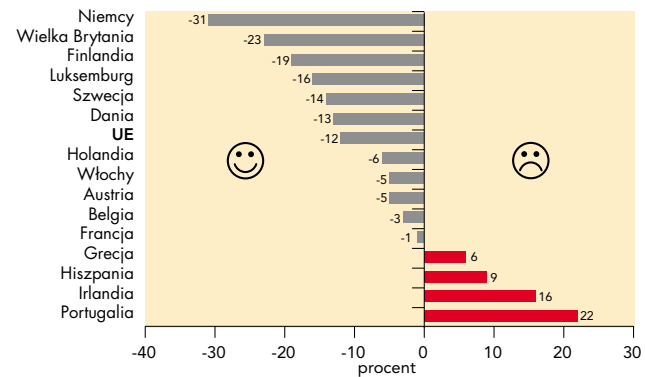
Jak na razie nie występują przesłanki wskazujące na przeniesienie transportu towarowego z dróg na kolej (udział kolei spadł z 10,4 % w 1991r. do 8 % w 1999r.). Transport drogowy i transport morski krótkiego zasięgu nadal pozostają dominującymi gałęziami transportu, a ich udział wynosi odpowiednio 43 % i 42 % pod względem tona-kilometrów.

Wskaźniki kluczowe

Zastosowanie katalizatorów paliw

Emisja prekursorów ozonu (w odniesieniu do celu UE w 1999r.)

Cele polityki środowiskowej

Pomimo wzrostu wydajności w sektorze energetycznym w latach 90tych, zmniejszono emisję zanieczyszczeń do powietrza. Wynika to z faktu szerszego zastosowania technik ograniczających emisję oraz zmiany paliwa z węgla na gaz. Jednakże obecne tempo ograniczania emisji jest niewystarczające, aby zrównoważyć przewidywany wzrost gospodarczy — a w szczególności prognozowany wzrost zużycia energii elektrycznej — lub osiągnąć zakładane cele ograniczenia emisji.

Polityki i inicjatywy mające na celu zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych wywołały pożądane efekty w niektórych państwach członkowskich. Natomiast ze względu na wzrost całkowitego zużycia energii, w latach 90. udział źródeł odnawialnych w wytwarzaniu energii elektrycznej pozostał niemalże na tym samym poziomie. W celu osiągnięcia celów zakładanych przez UE, konieczne jest znaczne zwiększenie udziału energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i/lub obniżenie ogólnego zużycia energii.

Fakty i liczby

Pomimo wzrostu produkcji energii w ogóle oraz energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, udział źródeł odnawialnych znajduje się znacznie poniżej celów założonych przez UE.

W 1999r. energia ze źródeł odnawialnych stanowiła 14% zużycia energii brutto w UE. Przewidywany wzrost zużycia energii elektrycznej do roku 2010 oznacza, że tempo wzrostu dostaw energii ze źródeł odnawialnych powinno dwukrotnie przewyższać wartości zakładane przez UE.

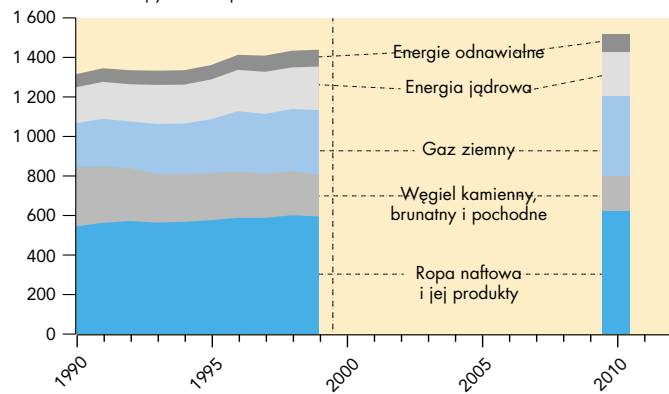

W latach 1994 do 1998 udział ciepła generowanego w powiązaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej w stosunku do produkcji energii elektrycznej ogółem wzrósł z 9 % do blisko 11 %. Jednak tempo to jest niewystarczające do osiągnięcia celów UE, zakładających produkcję 18 % energii elektrycznej w powiązaniu z energią ciepłą do roku 2010.

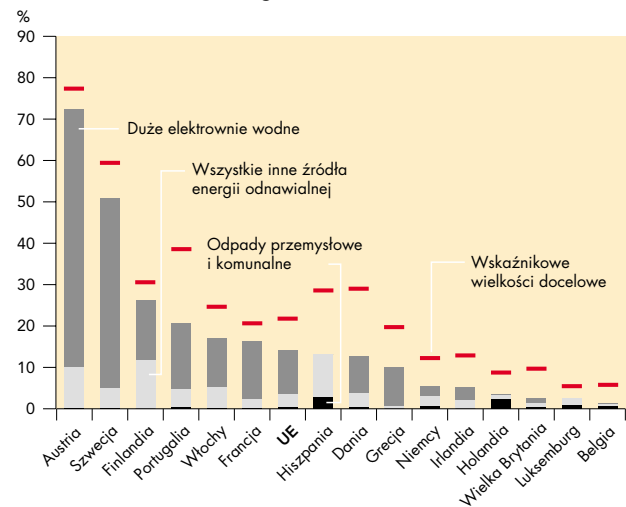
Wskaźniki kluczowe

Całkowite zużycie energii z podziałem na paliwa

miliony ton
równoważnika ropy naftowej

Odnawialne źródła energii

Cele polityki środowiskowej

Pewną poprawę odnotowano w dziedzinie efektywności ekologicznej rolnictwa. W latach 90. nastąpił wzrost zużycia energii i wody do nawadniania połączony ze wzrostem wydajności, jednak obecnie wielkości te utrzymują się w zasadzie na stałym poziomie. Choć ograniczono stosowanie nawozów i pestycydów, poziom zanieczyszczeń związkami azotu oraz eutrofizacji jest nadal niepokojący. Emisja gazów cieplarnianych, substancji zakwaszających oraz prekursorów ozonu spadła, czego niestety nie można powiedzieć o emisji amoniaku.

Zauważalne są oznaki wskazujące, iż wzrost ilości wytwarzanych odpadów następuje wolniej niż wzrost PKB i jest to wynikiem ograniczenia powstawania odpadów w górnictwie. Wytwarzanie odpadów przemysłowych również wydaje się stabilizować. Jeżeli chodzi o odpady komunalne (około 14 % odpadów ogółem), wszystkie państwa członkowskie UE osiągnęły podobny, wysoki poziom produkcji odpadów, przy czym występują pewne drobne odstępstwa uzależnione od preferowanego stylu życia i charakterystyki konsumpcji.

Fakty i liczby

Na blisko 3% powierzchni Europejskiego Obszaru Gospodarczego prowadzone są uprawy organiczne i oczekuje się, że w przyszłości udział gruntów uprawianych organicznie znacznie wzrośnie.

W ostatnich 20 latach wykorzystanie europejskich zasobów wodnych utrzymywało się względnie na stałym poziomie.

Powierzchnia lasów w Unii Europejskiej i państwach kandydujących wzrasta. Jednakże korzyści płynące z zalesiania należy oceniać mając na uwadze przyrost i spadek bioróżnorodności.

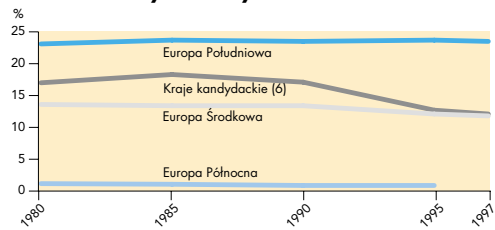
Ograniczanie dostępu do gleb w wyniku rozwoju miast i infrastruktury transportowej postępuje w tempie szybszym niż wynikałoby to ze wzrostu populacji.

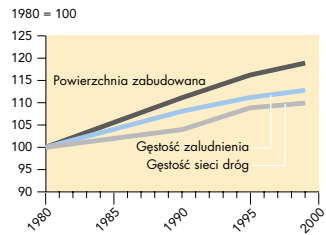
Blisko 70% odpadów komunalnych wytwarzanych jest przez gospodarstwa domowe, a całkowita ilość odpadów komunalnych odbieranych w UE wzrosła z 479kg na osobę w 1991r. do 545kg na osobę w 1999r.

Wskaźniki kluczowe

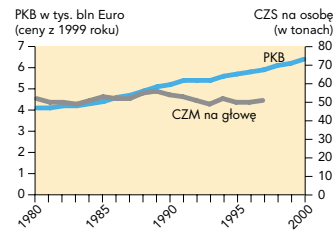
Wskaźnik zużycia wody

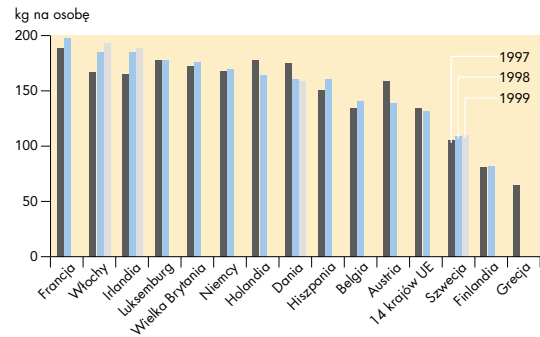
Grunty przeznaczone pod zabudowę

Całkowite zapotrzebowanie na surowce (CZS)

Opakowania wprowadzone na rynek

Cele polityki środowiskowej

Polityki sektorowe a ochrona środowiska

Odnotowuje się powolne włączanie problematyki ochrony środowiska do polityki gospodarczej, do czego wzywa art. 6 Traktatu Amsterdamskiego. Inicjatywy, takie jak podjęta w Cardiff, obejmujące kwestie ochrony środowiska w różnych sektorach, mogą przyspieszyć wprowadzanie zmian.

Idea włączania problematyki ochrony środowiska do polityk sektorowych zmierza głównie do zniwelowania lub złagodzenia głównych przyczyn, raczej niż leczenia objawów degradacji środowiska. Wprowadzanie kwestii zrównoważonego rozwoju oraz problematyki ochrony środowiska do polityk sektorowych można stymulować poprzez różnego rodzaju środki, włączając rozwiązania legislacyjne i regulacje prawne, środki fiskalne, dobrowolne umowy i dostarczanie informacji. W praktyce stosuje się najczęściej kilka instrumentów i środków jednocześnie (dążąc do uzyskania 'optymalnej kombinacji').

Fakty i liczby

Coraz więcej systemów opodatkowania za korzystanie ze środowiska wprowadzanych jest na terenie Unii Europejskiej z myślą o skutecznej poprawie stanu środowiska i zmniejszeniu obciążeń z tytułu opodatkowania siły roboczej oraz innych czynników produkcji.

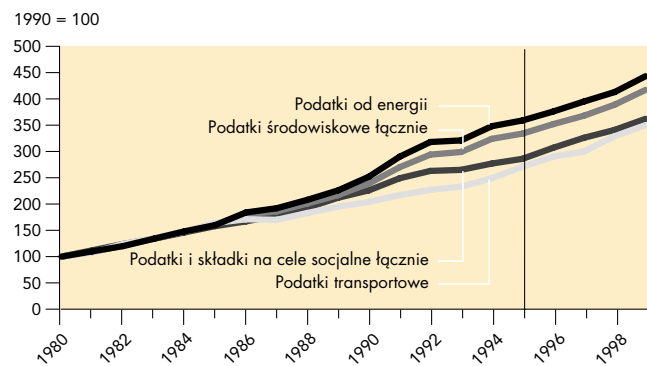
W latach 1985 do 2001 ceny za energię generalnie utrzymywały się na niskim poziomie, lub wręcz spadały, co nie zachęcało do obniżania zużycia energii.

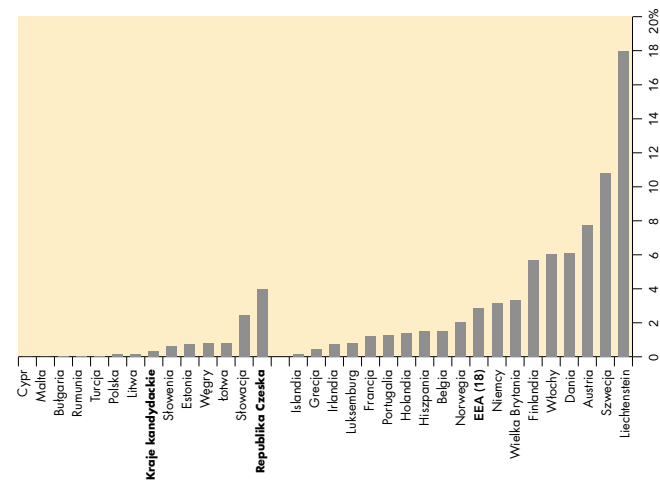
Wyższe podatki zapobiegły przed dalszym spadkiem cen paliw samochodowych poniżej poziomu z 2000r., który i tak był niski w porównaniu z rokiem 1985.

Wskaźniki kluczowe

Wpływy z podatków za korzystanie ze środowiska, w porównaniu z podatkami ogółem i składkami ubezpieczenia społecznego

Udział upraw organicznych w 2000r.

Cele polityki środowiskowej

Szereg państw członkowskich UE rozpoczęło wprowadzenie nowych rozwiązań podatkowych w celu poprawy jakości środowiska oraz zmniejszenia obciążeń gospodarki, wynikających z nieprawidłowego opodatkowania. W połowie państw członkowskich UE zastosowano podatki od emisji dwutlenku węgla, a w drugiej połowie lat 90tych. wprowadzono szereg kolejnych rozwiązań podatkowych. Pomimo braku dokładnych analiz, zauważalna jest skuteczność tego typu rozwiązań.

W tym kontekście, szczyt Unii Europejskiej zorganizowany w Barcelonie w marcu 2002r. zatwierdził plany Komisji Europejskiej związane z przyspieszeniem prac nad przygotowaniem dyrektywy ramowej dotyczącej opłat za korzystanie z infrastruktury, aby do 2004r. opłaty w poszczególnych gałęziach transportu w większym stopniu odzwierciedlały rzeczywisty koszt społeczny. Rada wyraziła również wolę przyjęcia dyrektywy o podwyższeniu i objęciu podatkami za korzystanie ze środowiska produktów sektora energetyki do końca 2002r.

Fakty i liczby

W niektórych państwach UE udział podatków za korzystanie ze środowiska w dochodach z podatków ogółem waha się od 5 % do 10 %. Udział ten powoli wzrasta.

Zróżnicowanie podatku od paliw zostało z powodzeniem wprowadzone w celu zachęcenia do korzystania z paliw czystszych.

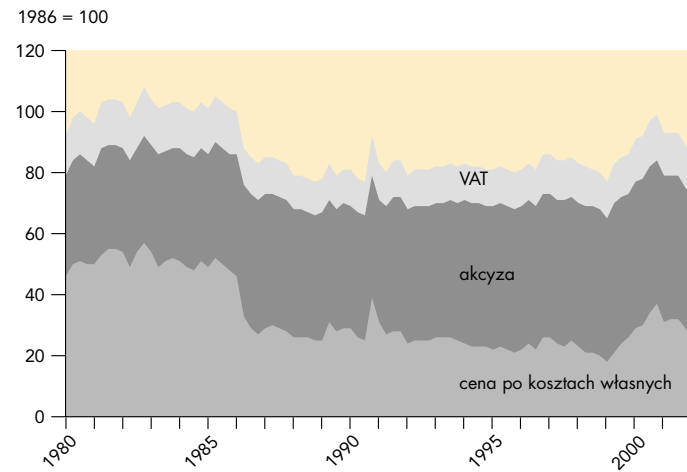
Wprowadzona na początku 2002r. w UE średnia cena paliwa samochodowego po uwzględnieniu inflacji była niższa niż w pierwszej połowie lat 80. Tendencja taka nie zachęca do oszczędnego wykorzystania paliw.

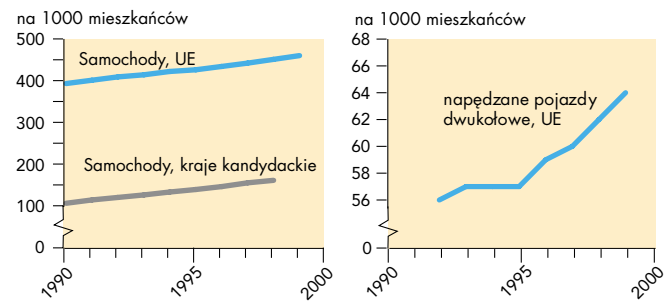
Od 1995r. w państwach członkowskich wprowadzane są pierwsze rozwiązania podatkowe uwzględniające kwestię ochrony środowiska (przenoszenie części bazy podatkowej z siły roboczej na środowisko).

Wskaźniki kluczowe

Rzeczywiste średnie ceny paliw samochodowych, UE

Liczba posiadanych samochodów

Cele polityki środowiskowej

W dziedzinie rybołówstwa, 60 % pomocy finansowej przeznaczonej na realizację Programu na lata 1994–99, w ramach pomocy finansowej na rzecz modernizacji floty połowowej, zostało przeznaczone na dostosowanie potencjału floty, a pozostałe 40 % na jej modernizację. Pomoc doprowadziła do generalnego spadku potencjału połowowego floty w UE. W niektórych krajach modernizacja spowodowała spadek potencjału, ale równocześnie nieznaczny wzrost tonażu.

Ponadto postęp w dziedzinie technologii oraz konstrukcji oznacza, że zagrożenie zasobów ryb nie uległo zmniejszeniu. Obecnie, w większości przypadków, połowy przemysłowych ryb dennych nie są prowadzone w sposób zrównoważony, podobnie szereg innych gatunków ryb morskich zostało przetrzebionych, a zrównoważoną gospodarkę osiągnięto jedynie w przypadku połowu płastug. Liczebność niemalże wszystkich ławic dorsza i morszczuka jest poważnie zagrożona.

Fakty i liczby

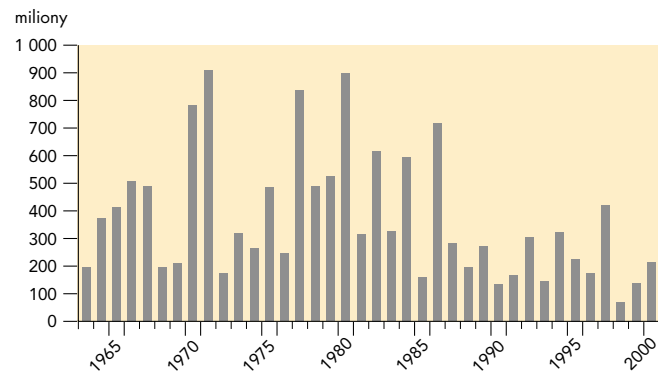
Chociaż flota połowowa UE zmniejszyła się w latach 1989 do 2000 pod względem liczby jednostek (–10%), tonażu (–6%) mocy połowowej (–13%), nie udało się uzyskać adekwatnej poprawy stanu zasobów ryb. Większość gatunków o znaczeniu komercyjnym występujących w wodach europejskich jest eksploatowana w nadmiernym stopniu.

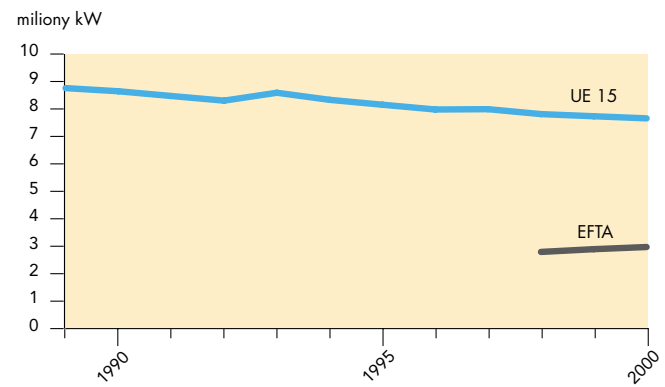
Zasoby dorsza zarówno w Morzu Północnym jak i wodach sąsiednich są regularnie przetrzebiane. Dorosłą część populacji dorsza już od 17 lat szacuje się poniżej liczebności krytycznej, a rekordowo niską liczebność odnotowano w 2001r.

Wskaźniki kluczowe

Zasoby tarlaków dorsza w Morzu Północnym

Potencjał europejskiej floty połowowej

Cele polityki środowiskowej

Polityki obejmujące kwestie ochrony środowiska często lekceważą rolę gospodarstw domowych. Wzrost konsumpcji, powiązany z dostępnością wolnych środków finansowych, można ograniczyć poprzez prowadzenie kampanii informacyjnej skierowanej do konsumentów i mającej na celu pomoc w dokonywaniu świadomych zakupów. Coraz częściej pojawiają się produkty oznaczone jako ekologiczne i coraz więcej informacji dociera do konsumentów (np. poprzez kampanie zachęcające do oszczędzania energii), jednak osiągnięte efekty są jak na razie stosunkowo niewielkie.

Propozycja przyjęcia przez UE zintegrowanej polityki wobec produktów (ang. Integrated Product Policy) zakłada obniżenie podatku od sprzedaży produktów oznaczonych jako ekologiczne, jako zasadniczy element sprzyjający wprowadzeniu zrównoważonych wzorów konsumpcji.

Fakty i liczby

Liczba produktów, którym przyznano miano ekologicznych i odznaczono tzw. Kwiatem UE, jest niewielka i większość z nich należy do zaledwie kilku grup produktów występujących w tylko niektórych państwach członkowskich.

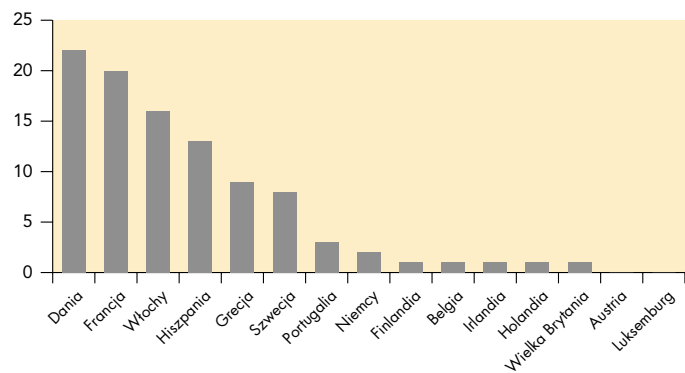
Państwa na północy i zachodzie Europy charakteryzują się tym, iż znaczna część ścieków podlega oczyszczaniu oraz stale podnoszony jest stopień ich oczyszczania. Natomiast w krajach na południu Europy oraz w państwach kandydujących zaledwie połowa populacji podłączona jest do oczyszczalni ścieków. Niemniej jednak w ciągu ostatnich 15 lat poziom oczyszczania ścieków uległ poprawie.

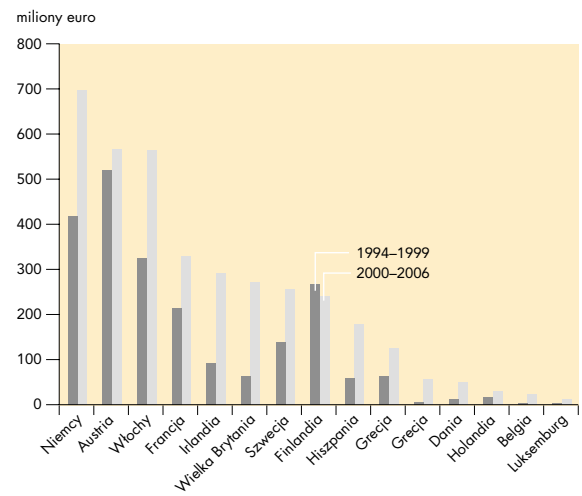
Poczyniono znaczne postępy, jeżeli chodzi o wprowadzenie elementów ochrony środowiska do Wspólnej Polityki Rolnej (np. poprzez programy ochrony środowiska w rolnictwie). Niemniej jednak istniejące zagrożenia dla środowiska wymagają dalszej reformy Wspólnej Polityki Rolnej, w celu wzmocnienia bodźców ekonomicznych, motywujących rolników do gospodarowania ziemią w sposób zrównoważony.

Wskaźniki kluczowe

Produkty ekologiczne — liczba przyznanych Kwiatów UE

Wydatki na programy rolnictwa ekologicznego

Europejska Agencja Środowiska

Sygnaty Środowiska 2002 — Streszczenie

Luksemburg: Biuro Oficjalnych Publikacji
Wspólnot Europejskich

2002 — 27 s. — 21 x 9,9 cm

ISBN 92-9167-463-X

Zamówienie

Proszę o przesłanie mi egzemplarzy: *Environmental signals 2002*, EEA 2002, 148 stron,
ISBN 92-9167-469-9, numer katalogowy: TH-AG-02-001-ENC, Cena w Luksemburgu: 22 euro.

Niniejszy formularz zamówienia należy wypełnić **DUŻYMI LITERAMI** oraz przelać do miejscowej księgarni
względnie do wybranego punktu sprzedaży wydawnictw Biura Publikacji Unii Europejskiej:
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Nazwisko: _____ Data: _____

Adres: _____

Telefon: _____ Podpis: _____

Venta • Salg • Verkauf • Πωλησεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIE	<p>Jean De Lamoy Avenue du Roi 202/Koningsplein 202 B-11180 Brussels/Bruxelles Tel. (32-2) 538 43 08 Fax (32-2) 538 43 08 Email: jean-de-lamoy@infoord.be URL: http://www.jean-de-lamoy.be</p> <p>La Librairie européenne/ De Europese Boekhandel Rue de la Loi 24 A/Vestrierat 24 A B-1040 Brussels/Bruxelles Tel. (32-2) 735 08 50 Fax (32-2) 735 08 50 Email: mail@beurop.be URL: http://www.beurop.be</p> <p>Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Louvainseweg 40-42 B-1050 Brussels/Bruxelles Tel. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 511 01 64 Email: eustates@fst.fgov.be</p>
DANMARK	<p>J. H. Schultz Information A/S Hestetvedvej 12 DK-2600 Lyngby Tel. (45) 43 63 19 00 Fax (45) 43 63 19 69 Email: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk</p>
DEUTSCHLAND	<p>Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsabteilung Am Alten Markt 192 D-50725 Köln Tel. (49-221) 97 66 89 Fax (49-221) 97 66 89 79 Email: Vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de</p>
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE	<p>G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Papanastasiou 17 GR-10561 Athens Tel. (30-1) 325 84 99 Fax (30-1) 325 84 99 Email: elexbooks@netor.gr URL: http://www.netor.gr</p>
ESPAÑA	<p>Boletín Oficial del Estado Tirallegre 27 E-28014 Madrid Tel. (34) 915 38 21 11 (livros) Fax (34) 915 38 21 11 (livros) Fax (34) 915 38 21 11 (subscriptions) Fax (34) 915 38 21 11 (subscriptions) Email: clientes@com.boea.es URL: http://www.boea.es</p> <p>Mundi Prensa Libros, SA Castelló, 37 E-28001 Madrid Tel. (34) 91 52 37 00 Fax (34) 91 52 37 00 Email: livreria@mundiprensa.es URL: http://www.mundiprensa.com</p>
FRANCE	<p>Journal officiel Service des publications des CE F-57277 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 31 Email: publications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr</p>
IRELAND	<p>Aian Hamms Bookshop 270 Lower Rathmines Road Dublin 6 Tel. (353) 1 498 72 98 Fax (353) 1 498 72 98 Email: aianhamms@tdi.ie</p>
ITALIA	<p>Licosa Spa Via Duina di Calabria, 1/1 Casella postale 552 I-59025 Firenze Tel. (39) 055 64 12 57 Fax (39) 055 64 12 57 Email: licosa@licosa.com URL: http://www.licosa.com</p>
LUXEMBOURG	<p>Messagerie du livre SARL 5, rue Riffelen L-1410 Luxembourg Tel. (352) 48 06 61 Fax (352) 48 06 61 Email: mail@mdliv.lu URL: http://www.mdliv.lu</p>
NETERLAND	<p>SDU Servicecentrum Uitgevers Postbus 100/Poststraat 2 NL-2500 EA Den Haag Tel. (31-70) 378 89 80 Fax (31-70) 378 89 80 Email: sdu@sdu.nl URL: http://www.sdu.nl</p>
PORTUGAL	<p>Distribuidora de Livros Bertrand Lda Grupo Bertrand SA Rua das Terras dos Vales, 4-A Alameda 69037 P-1200-009 Lisboa Tel. (351) 214 95 67 67 Fax (351) 214 95 02 55 Email: dlo@bpl.pt</p> <p>Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Setor de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 135 P-1200-008 Lisboa Tel. (351) 213 94 67 00 Fax (351) 213 94 67 50 URL: http://www.incm.pt</p>
SUOMI/FINLAND	<p>Akatemien Kirjakauppa Kirjakauppa Keskustie 1/Centriegatan 1 P.O. Box 128 FIN-00101 Helsinki/Helsinki F. Fax: (358-9) 121 44 35 Sähköposti: sps@akatemienvi.com URL: http://www.akatemienvi.com</p>
SVENIGE	<p>BTJ AB Taktorgsgatan 11-13 S-221 82 Lund Tel. (46-40) 30 30 00 Fax (46-40) 30 79 47 Epost: btje-pub@btj.se URL: http://www.btj.se</p>
UNITED KINGDOM	<p>The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Northwick Road, LONDON NW1 4AA Tel. (44) 870 60 05-533 Email: book.orders@hcs.co.uk URL: http://www.hcs.co.uk</p>
ISLAND	<p>Bokskipti Larasar Birtidal Skólavörðslungu, 2 IS-101 Reykjavík Tel. (354) 552 55 60 Fax (354) 552 55 60 Email: bokskipti@simnet.is</p>
SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA	<p>Euro Info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbühlstrasse 85 CH-4802 Zurich Tel. (41-1) 365 53 11 Fax (41-1) 365 54 11 URL: http://www.osec.ch</p>
BALGARIA	<p>Europress Euronedia Ltd 58, Blvd/Vesta Sofia 1000 Tel. (359-2) 980 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 Email: libreria@euronedia.bg URL: http://www.euronedia.bg</p>
CYPRUS	<p>Cyprus Chamber of Commerce and Industry PO Box 21455 Nicosia 1010 Tel. (357-2) 98 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 Email: chamber@cci.org.cy</p>
ESTI	<p>Easti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10130 Tallinn Tel. (372) 646 02 45 Fax (372) 646 02 45 Email: emo@koda.ee URL: http://www.koda.ee</p>

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Hrvatska	Mediatele Ltd Pula Hvara 1 HR-10000 Zagreb Tel. (385-1) 481 94 11 Fax. (385-1) 481 94 11	Les éditions La Liberté Inc. 200, rue de la Montée St-Jean-François, C.V. 316 Tel. (1-416) 698 37 63 Fax. (1-401) 567 54 49 E-mail: liberte@resonance.ca
Magyarország	Euro Info Service Szt. István krt.12 H-1039 Budapest PO Box 1039 H-1197 Budapest Tel. (36-1) 349 20 53 Fax (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu	Renouf Publishing Co. Ltd 5369 Chemin Capreol Road Unit 1 Capreol, Ontario Tel. (1-613) 745 76 60 Fax. (1-613) 745 28 65 E-mail: renouf@renoufpublishing.com URL: http://www.renoufpublish.com
Malta	Miller Distributors Ltd Malta International Airport Lugga LGA, 05 Tel. (356) 66 44 88 Tel. (356) 66 44 88 E-mail: gmfm@usa.net	EGYPT
Norge	Swets Blackwell AS Hans Nielsen Hauges gt. 39 Bols 4801 Nydalen N-4223 Oslo Tel. (47 22) 828 12 01 Fax (47 22) 828 12 01 E-mail: info@no.swetsblackwell.com URL: http://www.swetsblackwell.com/no	The Middle East Observer 41 Sherif Street Tel. (2-02) 382 69 19 Tel. (2-02) 393 87 22 Fax. (2-02) 393 87 22 URL: http://www.mesoobserver.com URL: http://www.mesoobserver.com
Polska	As Polonia Karkowe Przemysle 7 Skowronki 10 PL-05650 Warszawa Tel. (48 22) 828 12 01 Tel. (48 22) 828 12 01 E-mail: bookst119@aripolonia.com.pl	Malaysia SBIC Malaysia Suite 4102, Level 4/S Petroliam Development 8 Jalan Yap Kwan Seng 50450 Kuala Lumpur Tel. (603) 21 62 61 88 Fax. (603) 21 62 61 88 E-mail: ebic@tm.net.my
Romania	Euromedia Str.Dunarea Lupului nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel. (40-1) 315 64 03 Tel. (40-1) 315 64 03 E-mail: euromedia@frankcity.com	Mexico Mundi Prensa México, SA de CV Rio Pinar, 141 Colonia Cuauhtemoc MX-06500 Mexico, DF Tel. (52-5) 514 67 99 Fax. (52-5) 514 67 99 E-mail: 1015452361@compuserve.com
Slovakia	Centrum VTI SR Nám. Sibipov 19 SK-81223 Bratislava Tel. (421-7) 54 41 83 84 Tel. (421-7) 54 41 83 84 E-mail: europ@gvvesnik.sk E-mail: europ@hbo.silk.sloba.sk URL: http://www.silk.sloba.sk	South Africa Eurochamber of Commerce in South Africa PO Box 781778 2146 Sandton Tel. (27-11) 884 39 52 Tel. (27-11) 884 39 52 E-mail: info@eurochamber.co.za
Slovenija	GV Založba Dunajska cesta 5 SI-1000 Ljubljana Tel. (386) 613 09 1806 Fax (386) 613 09 1806 E-mail: europ@gvvesnik.si URL: http://www.gvzalozba.si	South Korea The European Union Chamber of Commerce in Korea 5th Fl. The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku Seoul 100, Korea Tel. (82-2) 22 55 5636 Fax. (82-2) 22 55 5636 E-mail: eucock@eucock.org URL: http://www.eucock.org
Türkiye	Dunya Inforu AS TUNANBASISSI 34440 TUNANBASISSI Tel. (90-212) 639 46 89 Fax (90-212) 639 46 27 E-mail: silvula.info@dunya.com	Sri Lanka EBIC Sri Lanka Trans Asia Hotel 115 Sir Chittampalam Colombo 2 Tel. (94-1) 024 71 50 78 E-mail: ebic@srilank
United Kingdom	World Publications SA C/O World Publications Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax (54-11) 48 15 81 56 URL: http://www.worldpubs.com.ar	Taiwan Tycoon Information Inc PO Box 81-466 Tel. (886-2) 87 12 88 86 Tel. (886-2) 87 12 88 86 Fax (886-2) 87 12 47 47 E-mail: euinfo@ts21.tinet.net
USA	Humer Publications PO Box 404 Abbotsford, Victoria 3867 Tel. (61-3) 54 13 53 61 Tel. (61-3) 54 13 53 61 E-mail: pdwales@ozemail.com.au	United States of America Bernan Associates 4611 F Assembly Drive Lanham MD 20706-4391 Tel. (301) 562 34 50 (toll free fax) Fax. (1-800) 562 34 50 (toll free fax) E-mail: query@bernan.com URL: http://www.bernan.com
USA	BRESIL Rua Bitencourt da Silva, 12 C CEP 20445-900 Rio de Janeiro Tel. (55-21) 282 47 76 Fax. (55-21) 282 47 76 E-mail: livraria.campos@incm.com.br URL: http://www.incm.com.br	Other Countries ANDER LANDER OTHER COUNTRIES AUTRESPAYS
USA	World Publications SA C/O World Publications Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax (54-11) 48 15 81 56 URL: http://www.worldpubs.com.ar	Web/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix Official Publications of the European Communities 2 rue Mercier L-2885 Luxembourg Tel. (352) 29 24 27 55 Fax. (352) 29 24 27 55 E-mail: info@euro-ops@cec.eu.int URL: publications.eu.int